

ANTIPESTBELEID

1 INLEIDING

Dit document beschrijft het antipestbeleid van Virgo Maria Merksem lagere school. Het is volledig afgestemd op onze schoolvisie: zelfontplooiing, waardering, zorgzame ambitie & verbondenheid en op de KiVa-aanpak (schoolbreed, preventief, effectief en wetenschappelijk onderbouwd). Het beleid geldt voor alle leerlingen, medewerkers, ouders en externen die deelnemen aan het schoolleven.

2 VISIE

Iedere leerling heeft recht op een veilige, respectvolle en groene leer- en leefomgeving. Daarom zetten we sterk in op positieve groepsvorming en geven we opbouwende feedback, waarbij waardering en respect de norm vormen. We stimuleren zelfontplooiing en zorgzame ambitie, zodat elke leerling in zijn of haar eigen tempo kan groeien met de nodige en passende ondersteuning. Daarnaast bouwen we actief aan verbondenheid door een nauwe samenwerking tussen leerlingen, het schoolteam, ouders en externe partners. Tot slot kiezen we resoluut voor een schoolbrede, preventieve en onderbouwde aanpak tegen pesten, gebaseerd op de KiVa-methodiek.

3 PREVENTIEVE AANPAK

3.1 KiVa-school

Wij zijn een KiVa-school. Dit houdt in dat we werken met een antipestprogramma dat zich onderscheidt door de nadruk op de rol van alle leerlingen en een groepsgerichte aanpak. Door deze aanpak krijgen slachtoffers meer steun en begrip, terwijl pesters vaker tegenreacties ervaren en hun gedrag aanpassen.

Als KiVa-school zetten we sterk in op een preventieve en groepsgerichte aanpak van pesten. Doorheen het schooljaar werken we met KiVa-lessen, een doorlopende leerlijn met tien thema's per leerjaar, waarin aandacht gaat naar respect, de verschillende rollen binnen een groep, (cyber)pesten en hulpvaardig gedrag. We starten elk schooljaar met de zogenoemde '6 gouden weken' en KiVa Kick-off, waarin we volop inzetten op groepsvorming, het aanleren van duidelijke klassengewoonten en het stimuleren van een positieve complimentencultuur. Elke maand organiseren we een KiVa-namiddag, waarbij de hele school rond één bepaald thema werkt. Deze activiteit wordt telkens gezamenlijk afgesloten met een verbindend slotmoment. De KiVa brievenbus zorgt ervoor dat leerlingen, eventueel anoniem, hun zorgen kunnen delen.

Daarnaast zorgen we voor zichtbare en duidelijke afspraken in elke klas en op de speelplaats, ondersteund door een vaste interventiekaart voor toezichthouders. Om onze aanpak gericht te kunnen evalueren en bijsturen, wordt de KiVa-monitor afgenomen in het vijfde en zesde leerjaar. Op die manier verzamelen we waardevolle gegevens waarmee we ons beleid blijven versterken.

3.2 Preventieve maatregelen

Om pestgedrag te voorkomen, nemen we nog verschillende preventieve maatregelen die bijdragen aan een positieve schoolcultuur:

- Gevisualiseerde speelplaatsafspraken
- Afnahme van sociogram om schoolwelbevinden te bevorderen (3L – 4L – 5L – 6L)
- Mediaweken om leerlingen bewust te maken van digitale omgangsvormen
- Leerlingencontacten, waar kinderen hun ervaringen delen met leerkrachten
- Gezelschapspelen op de rustige speelplaats
- Wisselroosters voor activiteiten op een gevarieerde speelplaats
- Stille huisje waar leerlingen rustig kunnen kleuren tijdens de speeltijd of lezen
- Meter- en peterschap tussen 5L en 1L
- Talenten ontwikkelen tijdens de Talentklassen in 4L
- Afnahme welbevinden en betrokkenheid
- Op de speelplaats kunnen de kinderen gebruik maken van een KiVA-hinkelpad.
- De school beschikt over twee vriendschapsbanken waar een ruzie uitgepraat kan worden om terug tot vriendschap te komen of om aan te geven dat je opzoek bent naar een vriendje.

3.3. Hoe kan je thuis je kind preventief ondersteunen?

3.3.1. Open communicatie met je kind

- Creëer een veilige ruimte waarin je kind zich vrij voelt om te praten over school en sociale situaties.
- Stel open vragen zoals: "Hoe was je dag?" of "Met wie heb je gespeeld?" om signalen van pesten op te vangen.
- Leer je kind hoe het op een respectvolle manier grenzen kan aangeven.
- Bespreek het KiVa-weetje dat je op de maandkalender kan lezen.

3.3.2. Samenwerken met de school

- Bespreek zorgen met de klasleerkracht, zorgjuf of zorgcoördinator en vraag hoe de school omgaat met pestgedrag.
- Stimuleer je kind om gebruik te maken van schoolinitiatieven zoals de brievenbus of de leerlingencontacten.
- U kan ons bereiken via: kiva@virgomaria.be

3.3.3. Weerbaarheid versterken

- Leer je kind hoe het zelfverzekerd kan reageren op negatieve situaties (bv. stevig staan en een duidelijke boodschap geven).
- Stimuleer positieve sociale vaardigheden door situaties te bespreken.
- Laat je kind zelf oplossingen bedenken wanneer er een conflict is, zodat het probleemoplossend vermogen wordt vergroot.
- We streven ernaar om conflicten op een rustige en respectvolle manier op te lossen, waarbij we bewust kiezen voor geweldloze oplossingen en open communicatie.
- We zetten in via een externe partner: WauW weerbaarheid (Rots en Waters) om de weerbaarheid van onze kinderen te vermelden. Ouders kunnen hier vrijblijvend voor inschrijven.

3.3.4. Digitale veiligheid in de gaten houden

- Bespreek hoe je kind sociale media gebruikt en wijs op het belang van respectvolle online communicatie.
- Leer je kind wat te doen bij online pesten (bv. negeren, blokkeren, melden).
- We streven ernaar om online conflicten op te lossen op een rustige manier waarbij we bewust kiezen voor respectvol taalgebruik.

4.1 Ruzie maken, plagen of pesten?

In onze klas en op school is het belangrijk dat we respectvol met elkaar omgaan. Toch lopen gevoelens en situaties soms anders en dat kan zich uiten in pesten, plagen of ruzie maken. Hoewel deze begrippen op elkaar lijken, betekenen ze niet hetzelfde. In onderstaand kader zie je de belangrijkste verschillen duidelijk uitgelegd, zodat iedereen beter leert herkennen wat er gebeurt en hoe we er op een goede manier mee kunnen omgaan.

PESTEN	PLAGEN	RUZIE MAKEN
Opzettelijk kwetsen. Doelgericht slachtoffer kiezen. De pester wil zijn macht op de groep behouden of vergroten.	Vriendschappelijk met elkaar omgaan. Humor gebruiken. Heeft niet de bedoeling te kwetsen.	Mening verdedigen. Conflict over wat je wil. Bijvoorbeeld: Wat gaan we nu spelen? Soms vallen er harde woorden en wordt er getrokken en geduwd.
Meerdere malen, zelfde pester, zelfde slachtoffer.	De ene plaagt en dan plaagt de andere terug. Het stopt als iemand het niet leuk vindt.	Kan eenmalig zijn. Soms komen er mensen wel meerdere malen in conflict: bijvoorbeeld broers en zussen, kinderen uit de klas.
Pester-slachtoffer. Kennen elkaar meestal wel, maar zijn geen goede vrienden. Pester heeft vaak een groep rond zich die hem steunt. Er is ook een groep die bang is voor de pester.	Meestal twee mensen die elkaar goed kennen en goed overeenkomen.	Personen die ergens niet over eens zijn. Kunnen twee mensen zijn, maar ook twee groepjes tegenover elkaar.
Pester voelt zich machtig. Het slachtoffer heeft niet het gevoel zich te kunnen verdedigen.	De ene voelt zich niet machtiger dan de andere. Wie plaagt en wie de plagerij ontvangt, wisselt snel af.	De personen die ruziemaken kunnen zich even machtig voelen. Vaak strijden ze om de macht om iets te kunnen beslissen.
Voor het slachtoffer kunnen er zware, blijvende gevolgen zijn als het pesten lang voortduurt.	Geen blijvende gevolgen. Als de plagerij te ver ging, wordt het weer goed gemaakt.	Meestal zijn er geen blijvende gevolgen. Als de ruzie te hoog opliep, krijgen de ruziemakers meestal spijt en volgt er een verzoening.

4.2 Vormen van pesten

Pesten gebeurt in levende lijve of via elektronische, geschreven of andere kanalen. Het neemt verschillende vormen aan:

- Verbaal pesten, bijvoorbeeld: kwetsende opmerkingen maken, schelden, dreigende taal gebruiken, haat zaaien ...
- Fysiek pesten, bijvoorbeeld: slaan, schoppen, duwen.
- Materieel pesten, bijvoorbeeld: materiaal van anderen beschadigen of stelen.
- Sociaal en relationeel pesten, bijvoorbeeld: uitsluiten, roddels of geruchten verspreiden

4.3 Cyberpesten

Onze leerlingen maken meer en meer gebruik van nieuwe media. Deze hebben zeker hun waarde, maar kunnen ook negatief gebruikt worden. Het is altijd veiliger om een oogje in het zeil te houden wanneer uw kind gebruik maakt van deze media. Wanneer ouders/kinderen toch naar school komen en melding maken van cyberpesten (wat dan eerder vaak thuis gebeurt, maar wel met kinderen van de school) vragen wij steeds om bewijsmateriaal mee te nemen (het sms'je bewaren, screenprint van het computerscherm, ...). De volledige klasgroep en de ouders worden geïnformeerd en gesensibiliseerd om hiermee aan de slag te gaan. De ouders van de betrokken partijen worden persoonlijk opgebeld. Wij willen dit als school dan ook niet negeren en de ouders hierbij ondersteunen.

5 GEVOLGEN VAN PESTEN

Bij pesten zijn er gevolgen voor zowel het slachtoffer als de dader. Uiteindelijk gaat ook een hele groep lijden onder pesterijen, omdat pesten de groepssfeer bederft.

5.1. Gevolgen voor het slachtoffer

- Aanpassingsproblemen:
 - zwakke cijfers
 - leerproblemen, concentratiestoornissen
- Zware stress, enorm gevoelig
 - depressie, agressie
 - angst, sociale angst
 - lichamelijke klachten: buikpijn, diarree, braakneigingen, ...
 - gevoel van eenzaamheid
 - gevoel van wantrouwen
- Negatief zelfbeeld, faalangst ...
- Risico op isolement

5.2. Gevolgen voor pestende leerlingen

- Sociaal-emotionele problemen
 - zelfbeeld, zelfvertrouwen
 - erbij willen horen vanuit 'dominantie' en 'macht'
 - depressie, agressie
- Norm overschrijdend gedrag
- Groot risico op afwijzing en isolement
- Uitsluiting: geen vrienden meer overhouden

6 HOE PESTGEDRAG HERKENNEN?

Soms vertonen leerlingen signalen wanneer er sprake is van pestgedrag. De school, maar ook ouders moeten alert zijn voor deze signalen.

6.1 Mogelijke signalen

- Sms'jes, screenprints, websites, pestboodschappen en bedreigingen uiten
- Uitgesloten worden
- Als laatste gekozen worden (en met veel gemor gekozen worden)
- Vaak alleen staan
- Geen vriendjes die langskomen of eens willen afspreken
- De 'pester' die steeds de baas wil spelen
- Onverklaarbare blauwe plekken, kapotte kleren
- Beschadigde of verdwenen spullen
- Veranderingen in gedrag, zoals teruggetrokkenheid of boosheid
- Fysieke klachten zonder duidelijke oorzaak (buikpijn, hoofdpijn)
- Geen zin om naar school te komen
- Ontspannen op vrijdagavond, gespannen op zondagavond
- Dalende cijfers
- Minder gemotiveerd
- Problemen met slapen of nachtmerries

7 WAT KAN JE ALS OUDER DOEN?

Als ouder wil je dat je kind zich veilig en gelukkig voelt op school. Pesten kan een grote impact hebben en het is belangrijk om er vroeg bij te zijn. Hier zijn enkele richtlijnen die je kunnen helpen.

7.1 Als jouw kind wordt gepest

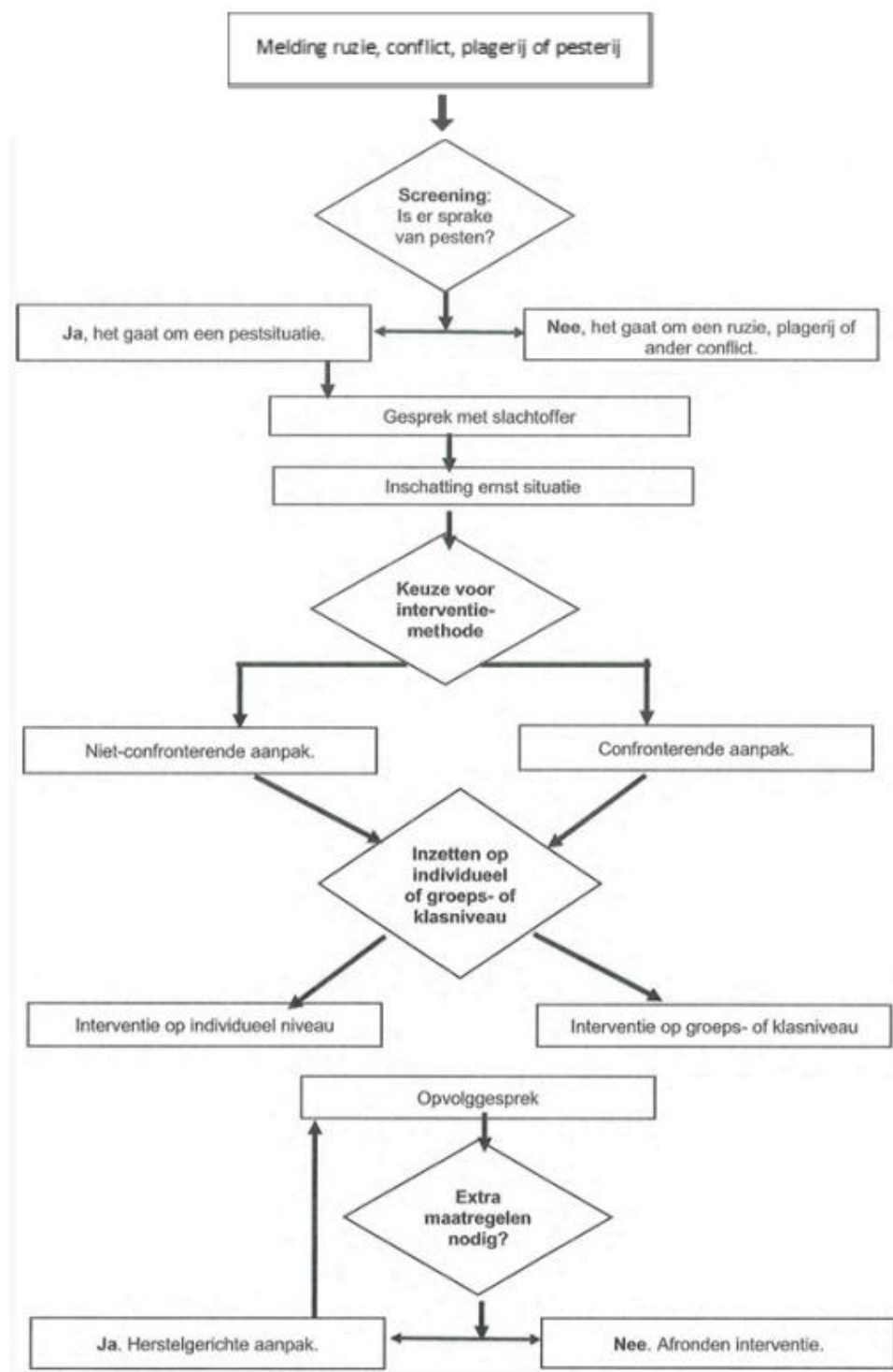
- Kies indien mogelijk een gepast gespreksmoment: tijd, plaats, rust. Luister naar je kind. Neem het verhaal ernstig. Leg de schuld niet bij je kind. Toon begrip (voor het lange stilzwijgen, de emoties, de behoeften die het kind uitdrukt).
- Maak duidelijk dat je achter je kind staat en dat je mee wil zoeken naar een oplossing.
- Prijs je kind omdat het heeft willen praten.
- Wijs je kind op de noodzaak om met de school te praten en zoek samen naar de meest geschikte contactpersoon. In eerste instantie spreek je de klasleerkracht of directie aan. Je kan ook altijd mailen naar kiva@virgomaria.be.
- Bekijk samen wat je de school wilt meedelen en wat je van de school verwacht/niet verwacht.
- Ga na bij wie het kind aansluiting kan zoeken (wie deed nooit mee met het pesten?).
- Stimuleer andere contacten met leeftijdsgenoten (binnen en buiten de school).
- Richt je bij ernstige problemen tot externe hulpverlening. Eventueel kan de school en het CLB hierbij helpen.

7.2 Als je kind heeft gepest

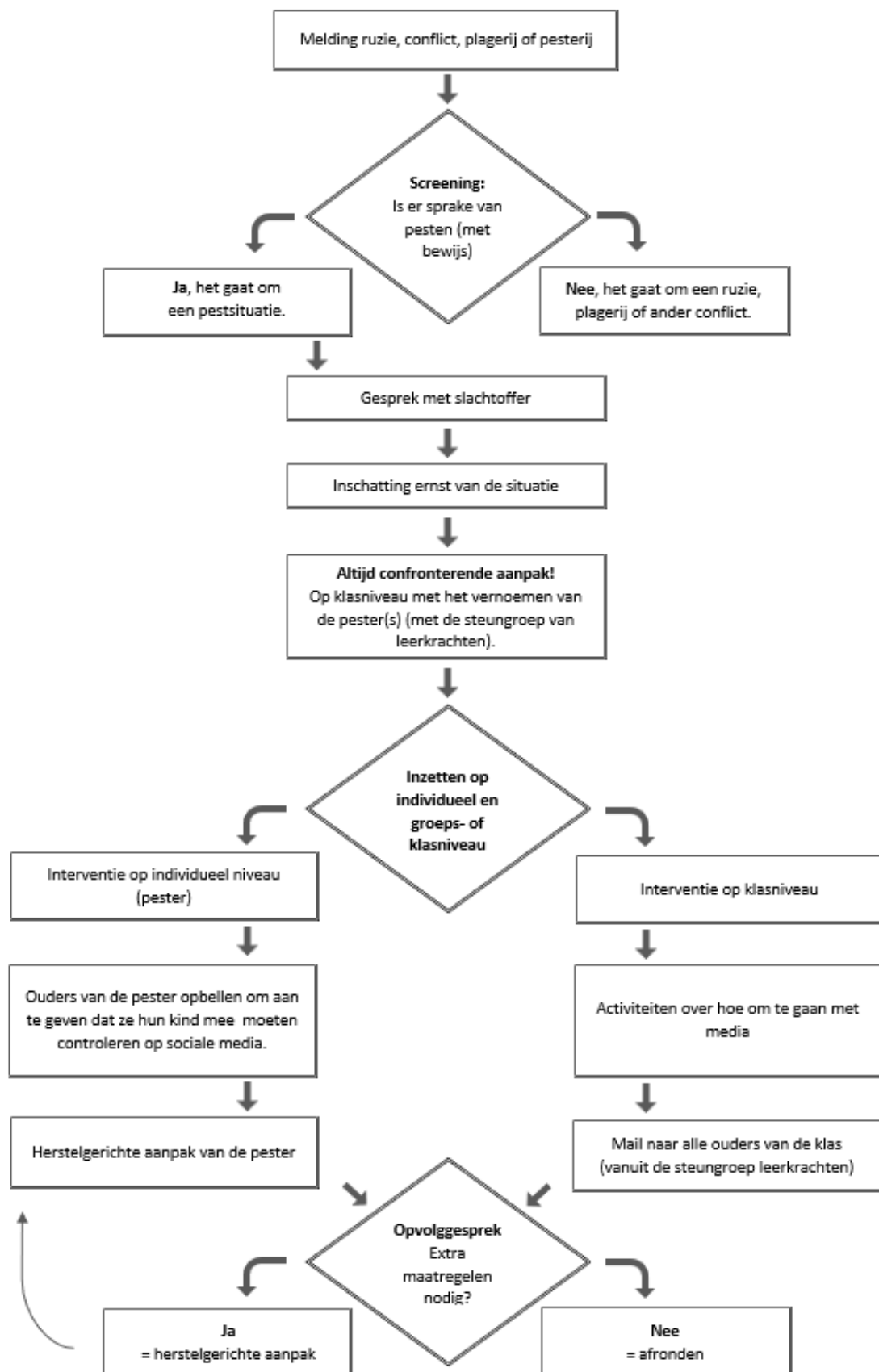
- Kies een geschikt moment om met je kind in gesprek te gaan. Zeg duidelijk waarom je een gesprek wilt.
- Luister naar je kind. Pols naar het wat, hoe en waarom van het (mee-)pesten. Wat heeft je kind nodig om geholpen te worden?
- Keur het voorbije pestgedrag af en maak duidelijk dat je wilt dat je kind ermee stopt.
- Wijs op het verschil tussen pesten en plagen.
- Verduidelijk wat pesten teweeg brengt.
- Vraag je kind om de schade te herstellen:
 - veilig stellen van het slachtoffer
 - eventuele schade herstellen
 - vertrouwen herwinnen van het slachtoffer, groep, school, ...
- Bekijk met de school hoe je de schoolaanpak van thuis uit kan steunen.
- Blijf in gesprek met je kind/met de school.
- Zoek zo nodig steun en hulp voor jezelf/je kind.
- Informeer ons hierover altijd via kiva@virgomaria.be

Bij ruzies en conflicten blijft een klasgesprek met de klasleerkracht en de groep de eerste keuze. Ondanks de vele preventieve maatregelen kan pesten nooit volledig uitgesloten worden. Wanneer er een vermoeden van pesten is, volgen we steeds een vast stappenplan. Hierbij maken we een onderscheid tussen pesten en cyberpesten.

8.1 Stappenplan bij ruzie, conflict, plagerij of pesten

8.2 Stappenplan bij cyberpesten

8.3 Ja, het is pesten.

8.3.1 Niet-confronterende aanpak

De focus ligt op het probleem oplossen zonder te beschuldigen. In een gesprek wordt samen gezocht naar manieren om de situatie te verbeteren en het pesten te stoppen, met nadruk op verantwoordelijkheid en herstel. De leerlingen worden niet aangesproken over hun pestgedrag of hun ondersteunen bij het pesten. Wel wordt er bekeken wat ze samen en ieder voor zich kunnen doen om de pesterijen die een klasgenoot ondergaat zo snel mogelijk te doen stoppen. Nadien volgt een gesprek met het slachtoffer en de pester(s).

8.3.2 Confronterende aanpak

De pester wordt direct aangesproken op zijn/haar gedrag. Er wordt duidelijk gemaakt dat pesten niet aanvaardbaar is en dat het moet stoppen. Er volgen concrete afspraken en mogelijke gevolgen. Er wordt een opvolging gepland.

8.4 Communicatie met ouders

Bij pestincidenten worden de betrokken ouders (van zowel de pester als de gepeste leerling) zo snel mogelijk geïnformeerd. De betrokken leerkracht neemt hiervoor contact op, telefonisch, via mail of in een persoonlijk gesprek. Op die manier zorgen we voor een open en duidelijke communicatie, waarbij ouders betrokken worden en samen met de school kunnen meewerken aan een positieve oplossing.

8.5 Privacy en gegevensbescherming

Meldingen en registraties worden beperkt tot noodzakelijke informatie en veilig bewaard. Alleen betrokken medewerkers hebben toegang. We informeren ouders conform de regelgeving en het schoolreglement. In rapportering gebruiken we geanonimiseerde gegevens. U kan steeds mailen naar privacy.ls@virgomaria.be, ls@virgomaria.be of kiva@virgomaria.be.

9 Rollen en verantwoordelijkheden

Een duidelijke taakverdeling is essentieel om een positief en veilig schoolklimaat te creëren en te behouden. Iedereen binnen de school, van directie tot leerlingen en ouders, draagt hierin een eigen verantwoordelijkheid. In onderstaand kader vind je een overzicht van de verschillende rollen en hun specifieke taken, zodat we samen consequent en doeltreffend kunnen handelen.

ROL	VERANTWOORDELIJKHEDEN
Directie / zorgcoördinator	• Bewaakt visie en naleving van het beleid • Communicatie. • Installeert en ondersteunt het KiVa-kernteam.
KiVa-kernteam	• Kernteam dat preventie coördineert en incidenten begeleidt onderleiding van juf Martine. • Organiseert de maandelijkse KiVa-namiddag.
Leerkrachten	• Geven KiVa-lessen, bewaken klasregels, signaleren en melden. • Voeren herstelgerichte gesprekken binnen hun mandaat en betrekken ouders waar nodig.
Middagtoezichters	• Houden actief en zichtbaar toezicht. • Stimuleren positief gedrag met complimenten en bevestiging. • Zorgen altijd voor veiligheid, respect, vertrouwen en verbondenheid. • Zorgen voor sanctie en herstel bij kleine conflicten. • Verwijzen ernstige conflicten steeds door naar leerkracht of directie.
Leerlingen	• Nemen verantwoordelijkheid als omstander: stoppen, steunen, melden. • Respecteren schoolafspraken en digitale gedragscode.
Ouders	• Ondersteunen het beleid, communiceren zorgsignalen tijdig, werken constructief mee aan afspraken. • Bewaken respectvolle communicatie op school, thuis en online.
Ondersteuners/externen (CLB, VOKAN)	• Werken volgens afspraken en delen relevante informatie binnen de privacykaders.

Het CLB heeft een gratis CLBch@t uitgewerkt (www.clbchat.be) voor kinderen en jongeren. Leerlingen (en ouders) kunnen een chatgesprek opstarten met het CLB. Ze kiezen er zelf voor welke informatie zij daarbij willen prijsgeven: we vragen enkel hun naam (maar dat kan ook een nickname zijn) en de vraag die ze aan het CLB willen stellen. Via de chat kunnen ouders en leerlingen anoniem vragen stellen aan een CLB-medewerker over welzijn, gezondheid, de onderwijsloopbaan of leren en studeren, inclusief over geweld.

Maandag – dinsdag – donderdag van 17u tot 21u en woensdag van 14u tot 21u.

Gesloten op officiële feestdagen, tussen Kerstmis en Nieuwjaar en tussen 15 juli en 15 augustus.